

33. DERS: HÂL ÇEŞİTLERİ

(أنواع الحال)

1- Hâl, cümlede üç farklı şekilde gelir:

a- Müfred olur:¹

عَادَ الطَّالِبُ إِلَى بَيْتِهِ تَاجِحًا . Öğrenci başarılı olarak evine döndü.

عَادَ الطَّلَابُ إِلَى بَيْوَتِهِمْ تَاجِحِينَ . Öğrenciler başarılı olarak evlerine döndü.

b- Cümle olur:

b.a. İsim cümlesi:

عَادَ الطَّالِبُ إِلَى بَيْتِهِ وَهُوَ نَاجِحٌ . Öğrenci başarılı olarak evine döndü.

عَادَ الطَّلَابُ إِلَى بَيْوَتِهِمْ وَهُمْ نَاجِحُونَ . Öğrenciler başarılı olarak evlerine döndü.

b.b. Fiil cümlesi:

عَادَ الطَّالِبُ إِلَى بَيْتِهِ وَقَدْ نَجَحَ . Öğrenci başarmış olarak evine döndü.

عَادَ الطَّلَابُ إِلَى بَيْوَتِهِمْ وَقَدْ نَجَحُوا . Öğrenciler başarmış olarak evlerine döndü.

عَادَ الطَّالِبُ إِلَى بَيْتِهِ وَلَمْ يَنْجُحْ . Öğrenci başaramadan evine döndü.

دَخَلَ الطَّالِبُ الصَّفَّ يَصْحَّكُ . Öğrenci sınıfı gülerek girdi.

دَخَلَ الطَّلَابُ الصَّفَّ يَصْحَّكُونَ . Öğrenciler sınıfı gülerek girdiler.

c- Şibih cümle olur:

عَادَ الطَّالِبُ إِلَى بَيْتِهِ بِالنَّجَاحِ . Öğrenci başarıyla evine döndü.

Not: Hâl cümlesini sahibü'l-hâl'e bağlayan bağlaç vâv harfi (vâvu'l-hâl) veya zamir olabileceği gibi her ikisi birlikte de olabilir.

رَكِبْتُ السَّفِينَةَ وَالبَحْرُ هَائِجٌ . Deniz dalgahı iken gemiye bindim.

يَذْهَبُ خَالِدٌ إِلَى الْعَمَلِ كُلَّ يَوْمٍ يَمْشِي (he). Halit her gün işe yürüyerek gider.

لَا تَأْكُلُوا الطَّعَامَ وَهُوَ حَارٌ . Yemeği sıcakken yemeyiniz.

¹ Buradaki müfred hâl ifadesiyle cümle ve şibih cümle tarzında gelmeyen hâl kastedilmektedir.

ALIŞTIRMALAR

1- Aşağıdaki cümlelerde bulunan hâl çeşitlerini tespit ediniz.

مثال: جَاءَ الطَّالِبُ إِلَى الْجَامِعَةِ وَهُوَ مُسْتَعِدٌ لِلِّامْتِحَانِ . (جملة اسمية)

1- ماتت والدته محمد و هو صغير.

2- اعلم قيمة الصحة وأنت صحيح.

3- عاد الطلاب من المسابقة ناجحين.

4- ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرُبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَى﴾ (4/43)

5- جاء الطلاب إلى الجامعه وقد استعدوا للامتحان.

6- وجد الشرطي اللص وقد اخترى على السطح.

7- عاد العامل وقد تعب كثيرا.

8- سار الطفل وهو يبكى.

2- Aşağıdaki cümlelerde bulunan müfred halleri cümle hâle dönüştürünüz.

مثال: عَدْتُ إِلَى مَنْزِلِي وَأَنَا مُسْرِعٌ .

1- نَامَ الْمَرِيضُ وَهُوَ مُتَالِمٌ .

2- تَحَدَّثَ الْأَسْتَادُ مُبْتَسِّماً .

3- غَادَرَ الضَّيْوفُ الْحَفَلَ مَسْرُورِينَ .

4- ذَهَبَتِ الْبَنَاتُ إِلَى الْحَدِيقَةِ مُسْرِعَاتٍ .

5- هَاجَرَ الْمُسْلِمُونَ إِلَى الْمَدِينَةِ تَارِكِينَ أَمْوَالَهُمْ .

6- جَاءَ الطَّلَابُ وَهُمْ مُسْتَعِدُونَ لِلِّامْتِحَانِ .

7- دَخَلَ الْحَاجُ مَكَّةَ مَلَبِّيًّا .

8- وَصَلَتِ الْطَّفْلَةُ غَاضِبَةً .

3- Aşağıdaki cümlelerde bulunan cümle halleri müfred hâle dönüştürünüz.

مثال: جاءَ الْلَّاعِبُونَ وَهُمْ مُسْتَعِدُونَ.

- جاءَ الْلَّاعِبُونَ وَهُمْ مُسْتَعِدُونَ.
- أَلْقَى الطَّالِبُ الشِّعْرَ وَهُوَ صَغِيرٌ.
- دَخَلَ الْمُسْلِمُونَ إِسْبَانِيَا يَنْشُرُونَ إِلَيْهِ.
- جَلَسَ الْمُدِيرُ يَتَحَدَّثُ إِلَى مُوظَّفِيهِ الْمُشَرِّكَةِ.
- دَخَلَ طَارِقُ بْنُ زِيَادِ الْأَنْدَلُسَ وَهُوَ مُتَصْرِّفٌ.
- يَدْرُسُ الطُّلَّابُ وَهُمْ وَاثِقُونَ مِنَ النَّجَاحِ.
- جَلَسَ الْمُسْلِمُونَ يُفَكِّرُونَ فِي خَلْقِ الْإِنْسَانِ.
- عَادَ الْحُجَّاجُ يَفْرَحُونَ بِطِبَاعَةِ اللَّهِ.
- مَنْ تَعَلَّمَ وَهُوَ صَغِيرٌ تَقْدَمُ وَهُوَ كَبِيرٌ.

4- Aşağıdaki hadiste bulunan hâl çeşitini belirleyiniz.

عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي ﷺ قال : «مَنْ أَخَذَ أَمْوَالَ النَّاسِ يُرِيدُ أَدَاءَهَا أَدَى اللَّهُ عَنْهُ ، وَمَنْ أَخَذَهَا يُرِيدُ إِتْلَافَهَا أَتَلَفَهُ (أَفْسَدَ) اللَّهُ». .

5- Aşağıdaki sorulara hâl cümleleri ile cevap veriniz.

مثال: كَيْفَ تَشْرَبُ الشَّايَ ؟ (جَالِسٌ)

- أَشَرَبُ الشَّايَ وَأَنَا جَالِسٌ.
- كَيْفَ تَرْكَتَ أَطْفَالَكَ الْيَوْمَ ؟ (فَرِحُونَ)
- كَيْفَ وَصَلَ الضُّيُوفُ إِلَى الْحَفْلِ ؟ (مَسْرُورُونَ)
- كَيْفَ وَقَفَ الْمُسْلِمُونَ فِي عَرَفَاتٍ ؟ (يَدْعُونَ)
- كَيْفَ تَعُودُ إِلَى مَنْزِلِكَ ؟ (رَاكِبٌ)
- كَيْفَ تَقْضِي الْأَمْهَاتُ يوْمَهُنَّ ؟ (يَعْمَلُونَ)
- كَيْفَ تَشْرَبُ الْعَصِيرِ ؟ (بَارِدٌ)
- كَيْفَ تَعُودِينَ إِلَى مَنْزِلِكِ ؟ (مَاشِيَة)
- كَيْفَ أَقْبَلَتِ الْبَتْنَانِ ؟ (تَضْحَكَانِ)

6- Aşağıdaki cümleleri parantez içindeki kelimeleri kullanarak yeniden düzenleyiniz.

مثال: رجع المسلم من الحجّ إلى وطنه وهو مسرورٌ.

(المسلمةُ)

- رجعت المسلمةُ من الحجّ إلى وطنها وهي مسرورةً.

(مسرورتان) ..... -1

(المسلمات) ..... -2

(وهم فرحون) ..... -3

(ثم عادا) ..... -4

(أنتم) ..... -5

(أدّيتم) ..... -6

(أنتِ) ..... -7

(وهنَّ) ..... -8

7- Aşağıdaki cümlelerde bulunan gramer yanlışlarını düzeltiniz.

مثال: وَقَفَ السُّلْطَانُ يُخْطُبُ فِي جُنُودِهِ.

..... - 1- مَكَّةُ مَدِينَةُ يَقَدِّسُهُ الْمُسْلِمُونَ.

..... - 2- رَجَعَ الْحُجَّاجُ إِلَى بِلَادِهِمْ وَهُنَّ مَسْرُورُّ.

..... - 3- وَصَلَ الطُّلَابُ إِلَى الجَامِعَةِ وَهُمْ مُسْرِعَاتُ.

..... - 4- يَبْعَثُ اللَّهُ مُحَمَّداً يَهْدُونَ النَّاسَ إِلَى نُورِ الإِسْلَامِ.

..... - 5- فَحَصَّتِ الْطَّبَيِّبَةُ طِفْلَةً يَبْكِي مِنَ الْأَلْمِ.

..... - 6- هَذِهِ طَالِبَةُ جَالِسٌ بِالْمَكْتَبَةِ.

مِنْ حَكَايَاٰتِ جُحَّا

جَلَسَ جُحَّا يَتَحَدَّثُ إِلَى زَوْجِهِ ذَاتَ لَيْلَةٍ، فَقَالَ هَا: سَأَصْحُو مِنْ نَوْمِي مُبَكِّرًا صَبَاحَ الْغَدِيرِ وَأَذْهَبُ إِلَى الْغَابَةِ لِأَقْطَعَ بَعْضَ الْأَخْشَابِ، وَإِذَا كَانَ الْجَوْمُ جَمِيلًا فَسَوْفَ أَذْهَبُ إِلَى الْحَقْلِ. فَقَالَتْ لَهُ زَوْجُهُ: قُلْ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَأَجَابَهَا: وَلِمَاذَا يَلْزَمُ ذَلِكَ؟ لَا تَحْلُو الْمَسَأَةُ مِنْ أَمْرِيْنِ: إِمَّا أَنْ أَقْطَعَ الْأَخْشَابَ أَوْ أَذْهَبَ إِلَى الْحَقْلِ.

وَفِي الصَّبَاحِ خَرَجَ جُحَّا مِنَ الْبَلْدَةِ وَهُوَ مُسْرِعٌ، فَوَجَدَ جَمَاعَةً مِنَ الرِّجَالِ، فَنَادَوْهُ: يَا عَمُّ، مِنْ أَيْنَ الْطَّرِيقُ إِلَى الْقَرْيَةِ، فَأَجَابُوهُمْ جُحَّا دُونَ اهْتِمَامٍ: لَا أَعْلَمُ. فَغَضِبُوا مِنْهُ وَشَدُّوهُ مِنْ ذِرَاعِهِ بِعُنْفٍ وَضَرُبُوهُ وَأَمْرَوْهُ أَنْ يَمْشِيَ أَمَامَهُمْ إِلَى الْقَرْيَةِ، وَفِي الْطَّرِيقِ نَزَلَ الْمَطَرُ غَزِيرًا، وَبَلَّهُ مِنْ رَأْسِهِ إِلَى قَدَمَيْهِ، فَأَصَيبَ بِالْبَرَدِ. وَعَادَ إِلَى بَيْتِهِ وَهُوَ مَرِيضٌ، وَطَرَقَ الْبَابَ حَزِينًا، فَقَالَتْ امْرَأَتُهُ: مَنْ بِالْبَابِ؟ فَأَجَابَهَا: أَنَا جُحَّا يَا عَزِيزِي، إِفْتَحِي الْبَابَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ.

أَجْبُ:

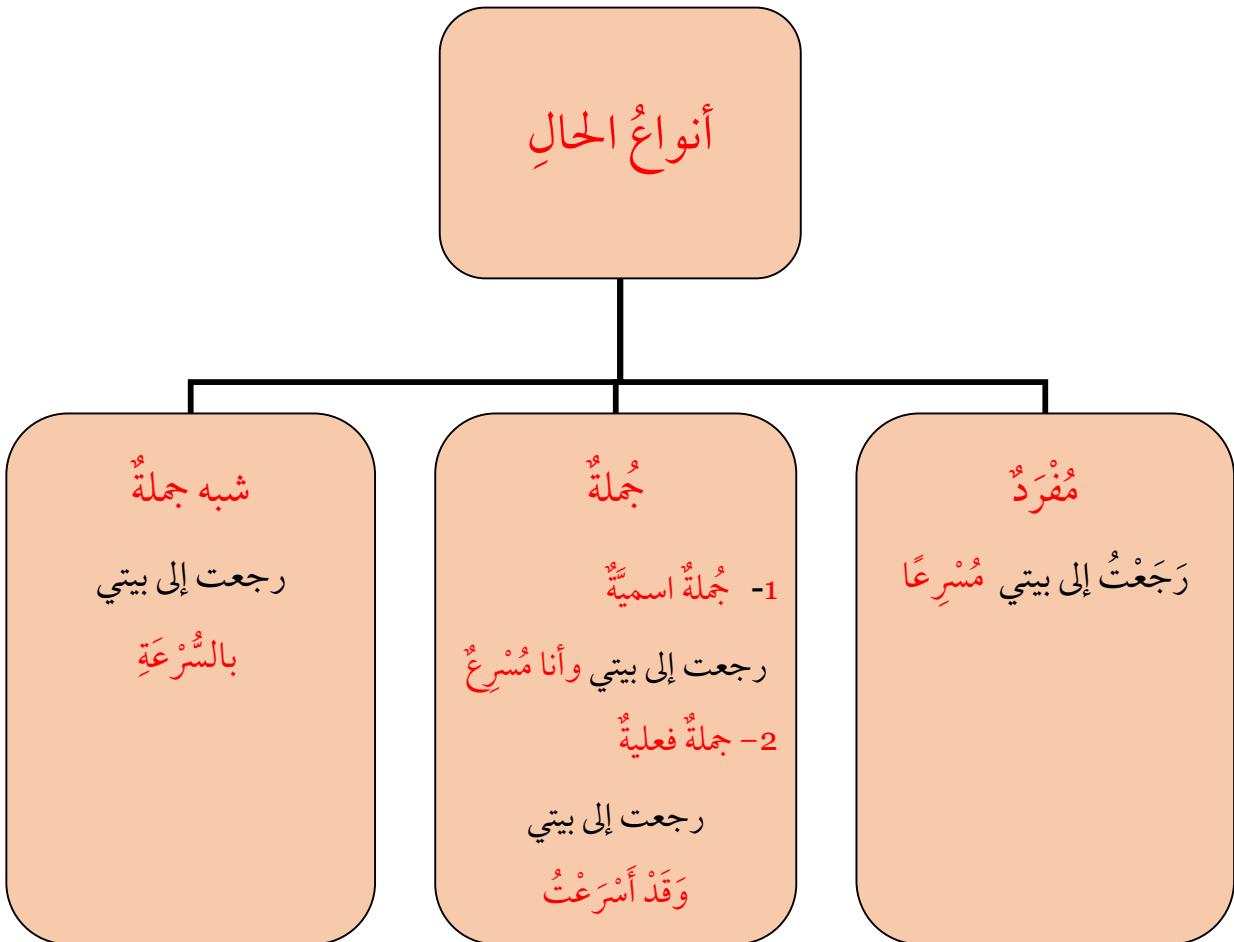
1- لِمَاذَا أَرَادَ جُحَّا الْذَّهَابَ إِلَى الْغَابَةِ؟

2- كَيْفَ عَادَ جُحَّا إِلَى بَيْتِهِ؟

3- هَلْ فَعَلَ جُحَّا مَا كَانَ يُرِيدُ؟

8- Yukarıdaki metinde bulunan

a)- hâl ve sahibu'l-halleri,	b)- zarfları
c)- kırık/cgiulları,	d)- soru isimlerini tespit ediniz.

• تُسِّيِّقُ جُمْلَةُ الْحَالِ أَحياناً (واو) الحال.

• يَجِبُ أَنْ يَكُونَ فِي جُمْلَةِ الْحَالِ ضَمِيرٌ يَعُودُ عَلَى صَاحِبِ الْحَالِ وَيُوافِقُهُ.

مثال: **ذَهَبَ الطَّلَابُ إِلَى الجَامِعَةِ (وَهُمْ مُبَكِّرُونَ).**

ذَهَبَتِ الطَّالِبَاتُ إِلَى الجَامِعَةِ (وَهُنَّ مُبَكِّرَاتٍ).

رَجَعَ الطَّلَابُ إِلَى بَيْوَتِهِمْ يُسْرِعُونَ